

Elina Isberg ja Marke Koivunen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö, 2019

PERNON PERHETELAKKA

Eväitä vanhemmuuteen

TIIVISTELMÄ

Elina Isberg ja Marke Koivunen
Pernon perhetelakka, eväitä vanhemmuuteen
35 s., 2 liitettä.
3/2019
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö on kehittämispainotteinen ja sen päätavoite oli tuottaa Turun kaupungin Pernon perhetelakalle esite sen toiminnasta. Opinnäytetyön yhtenä osuutena oli Pernon perhetelakalla järjestetty avointen ovien tapahtumailta. Työ sisältää teemahaastattelun, joka on tutkimuksellinen osa opinnäytetyötä. Haastattelu tehtiin Pernon perhetelakan työntekijöille. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä perhetelakan työntekijöiden kanssa. Esite valmistui syksyllä 2018.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa keskityttiin perhetyöhön ja sen merkitykseen sekä sosiaalihuoltolakiin ja lastensuojelulakiin perheryhmätoiminnan perustana. Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on tukea perheen hyvinvointia ja lastensuojelulain painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä.

Opinnäytetyöprosessiin kuului neljä osa-aluetta: teemahaastattelu, esitteen tekeminen, tapahtumailta ja raportin kirjoittaminen. Teemahaastattelu tehtiin kesällä 2018 ja sen tulosten pohjalta esite tehtiin syksyllä 2018. Tapahtumailta, jossa esite myös esiteltiin, järjestettiin lokakuussa 2018 yhteistyössä Pernon perhetelakan kanssa.

Haastattelusta kävi ilmi, että työntekijöiden työskentelytapa perhetelakalla on perhetyökeskeistä, jossa perhe huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Työntekijöiden ammattiosaaminen palvelee perheryhmätoiminnan tarpeita. Työntekijöiden ammattiosaamiset soveltuvat haasteellisen asiakasryhmän ohjaamiseen ja työn kehittämiseen. Teemahaastattelusta kävi selvästi ilmi, kuinka tärkeää Pernon perhetelakan toiminta sen asiakkaille on. Opinnäytetyön tuotoksena tehty esite tulee vastaamaan perhetelakan tarpeeseen.

Asiasanat: ehkäisevä lastensuojelu, perhetyö, perhetyöntekijä, perheryhmätoiminta, ryhmäytyminen, yhteisöllisyys, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Elina Isberg and Marke Koivunen
Pernon perhetelakka
35p., 2 appendices
3/2019
Diaconia University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
Bachelor of Social Services

The aim of this development oriented thesis was to produce a brochure about Turku Citys' Pernon perhetelakka. One part of this thesis was an open house event organized at the Pernon perhetelakka. The material for the brochure was collected by theme interview done for the perhetelakka's employees. The brochure was completed in the fall of 2018.

This thesis consists of theoretical frame which focuses on family work and its significance. The Social Welfare Act and the Child Welfare Act are also being introduced as a foundation of family group activity. The aim of the Social Welfare Act is to support the wellbeing of family and the Child Welfare Act focuses on the precautionary work.

The process of making this thesis consisted four different fields: theme interview, producing of the brochure, open house event and writing the report of the whole process. Theme interview was carried out summer 2018. The brochure was made on the basis of the results from the theme interview. The brochure was presented at the open-door event held at the Pernon perhetelakka on October 2018.

The results of the theme interview done for the perhetelakka's employees showed, that their method for working is familywork oriented. The family is beeing considered comprehensively. The occupational know-how of the employees is well premeditated. Their skills translate well with the many extents of work there are at perhetelakka. The results of the theme interview also showed that Pernon perhetelakka is a very important place for its clients. The brochure will definately meet the perhetelakka's demand.

Keywords: preventive child welfare, family work. family worker, family groupactivity, grouping, communality, functional thesis

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 PERHETYÖ JA SEN MERKITYS	7
2.1 Perhe	7
2.2 Ehkäisevä lastensuojelu ja perhetyön muodot	8
2.3 Perhetyöntekijä ryhmän ohjaajana	11
2.4 Yhteisöllisyys	13
3 LAINSÄÄDÄNTÖ PERHETYÖN TAUSTALLA.....	15
3.1 Sosiaalihuoltolaki	15
3.2 Lastensuojelulaki	15
4 PERHETOIMINTA TURUSSA	16
4.1 Turun kaupungin linjaukset	16
4.2 Pernon perhetelakka	17
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA TULOKSET	20
5.1 Teemahaastattelu	20
5.2 Haastattelun toteutus	21
5.3 Haastattelun tulokset.....	21
6 OPINNÄYTETYÖN TOIMINNALLINEN OSUUS.....	26
6.1 Esitteen suunnittelu ja toteutus	26
6.2 Tapahtuman suunnitteluprosessi	27
6.3 Tapahtumailta Pernon perhetelakalla.....	28
7 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN JA TULOSTEN ANALYSOINTIA.....	29
7.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	29
7.2 Opinnäytetyöprosessin arviointi	31
7.3 Tulosten analysointia	32
8 POHDINTA	34
LÄHTEET	36

LIITE 1. TEEMAHAASTATELU TYÖNTEKIJÖILLE.....	38
LIITE 2. PERNON PERHETELAKAN ESITE	40
Pernon	40

1 JOHDANTO

Lastensuojelun piirissä kiinnitetään nykyään yhä enemmän huomiota varhaiseen puuttumiseen. Panostamalla ennaltaehkäisevään työhön sen eri muodoissaan pystyttäisiin vähentämään lastensuojeluasiakkuuksien määrää. Tällä hetkellä on paljon perheitä, joita pystyttäisiin auttamaan peruspalveluiden piirissä, mutta niiden puuttumisen takia nämä perheet ajautuvat lastensuojelun asiakkaaksi. (Kuntaliitto 2012.)

Varhaiseen puuttumiseen kiinnitetään nykyään yhä enemmän huomiota, ja se näkyy myös tilastoissa. Lapsiperheiden avopalveluiden, kuten perhetyön, käyttö lisääntyi vuonna 2017. Yhteensä 14 029 perhettä käytti tätä sosiaalihuoltolaissa määriteltyä peruspalvelua. Palvelun käyttäjämäärä lisääntyi edellisestä vuodesta seitsemällä prosentilla. Tästä huolimatta myös uusien sijoitusten ja huostaanotettujen lasten ja nuorten määrä on kasvanut Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Uusia huostaanotettuja lapsia oli vuonna 2017 yhteensä 1570. Määrä kasvoi edellisestä vuodesta 62 lapsella. (Julkari 2018.) Erilaisissa elämän kriisitilanteissa lapsista huolehtiminen voi tuntua vanhemmista erittäin raskaalta. On ensisijaisen tärkeää panostaa perheiden tukemiseen ja auttamiseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja auttaa heitä löytämään voimavarat itsestään ennen ongelmien kasaantumista. (Itä-Suomen Yliopisto. Lastensuojelun asiakkaista suurin osa hyötyy intensiivisestä perhetyöstä.)

Tarkastelemme työssämme aihetta Pernon perhetelakan perheryhmätoiminnan kautta. Pernon perhetelakka on Turun kaupungin tarjoamaa ryhmämuotoista perhetyötä. Parin toinen jäsen oli työharjoittelussa Pernon perhetelakalla keväällä 2018, jolloin perhetelakan työntekijät toivat esille tarpeen saada uudistettu edustava esite heidän toiminnastaan. Tartuimme ideaan, koska pidimme yhtenä tärkeänä tavoitteena saada tehdä opinnäytetyö yhteistyössä työelämän kanssa.

Opinnäytetyöstä päätettiin tehdä toiminnallinen opinnäytetyö. Tämä opinnäytetyö on kehittämispainotteinen ja sen päätavoite on tuottaa Pernon perhetelakalle esite sen toiminnasta. Työ sisältää teemahaastattelun, joka on tutkimuksellinen osa opinnäytetyötä. Haastattelu tehtiin Pernon perhetelakan työntekijöille.

Tarkoituksena on löytää keskeiset asiat Pernon perhetelakan toiminnasta ja sen asiakkaista. Esitteessä nämä tulokset ovat työn perustana. Kohderyhmä on perheet, joiden arjessa on haasteita ja joita pystytään tällä tukitoiminnalla mahdollisesti tukemaan ja auttamaan.

Toiminnallinen osuus opinnäytetyötä järjestettiin koko perheen avointen ovien tapahtumana Pernon perhetelakalla lokakuussa 2018. Tapahtuman tavoitteena oli markkinoida perhetelakan toimintaa Pansio-Pernon asuinalueella. Tämän lisäksi tapahtumassa esiteltiin tuore Pernon perhetelakan esite tapahtumaan osallistujille. Tapahtuman jälkeen Pernon perhetelakka otti esitteen käyttöönsä. Viimeisenä kirjoitettiin kirjallinen raportti koko prosessista ja prosessin sujuvuudesta.

2 PERHETYÖ JA SEN MERKITYS

Pernon perhetelakan tarjoama toiminta on ryhmämuotoista perhetyötä. Tässä luvussa käsittelemme teorian kautta käsitteitä ehkäisevä lastensuojelu, lapsiperheiden perhetyö, ennaltaehkäisevä perhetyö ja ryhmämuotoinen perhetyö. Kerromme myös, millaisia taitoja vaaditaan perhetyöntekijältä ryhmänohjaajana, mitä on yhteisöllisyys ja kuinka tärkeää se on yksilön kehityksen kannalta. Lopuksi tässä luvussa käsitellään perhetyön perustana olevaa lainsäädäntöjä.

2.1 Perhe

Käsitys siitä, mikä on perhe, on muuttunut vuosisatojen aikana hyvinkin paljon mutta edelleen perheen ajatellaan olevan yhteiskuntamme perusyksikkö. Jokaisella on oma käsityksensä siitä, mitä perhe tarkoittaa ja sitä onkin vaikeaa määritellä yksiselitteisesti. (Vilen ym. 2006, 54.) Tilastokeskuksen mukaan ”perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole

lapsia”. (Tilastokeskus. Tietoa tilastoista. Käsitteet). Perhetyyppejä on siis monenlaisia. Perhe voi olla adoptio-perhe, monikulttuurinen perhe, uusperhe, saateenkaariperhe tai yhden vanhemman ja lapsen/ lasten muodostama yksinhuoltajaperhe (Väestöliitto). Tilastokeskus on pitänyt tilastoa perheistä vuodesta 1992 lähtien ja sen tietojen mukaan perheiden määrä laski vuonna 2017 ensimmäisen kerran yli kahteenkymmeneen vuoteen. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2017 lopulla maassamme oli 721 170 erilaista perhettä, joissa on lapsia. (Findikaattori. Perhetyypit.)

Oli perhe muodoltaan millainen tahansa, sen ja vanhemmuuden tehtävät ovat kaikille samanlaiset. Perheen keskeisin tehtävä on mahdollistaa ja turvata lapsen kehitys sekä kasvu. Perhe tarjoaa lapselle rakkautta ja rajoja. Perheen parissa lapsi oppii sosiaalisia taitoja ja keinoja selvitä erilaisista tilanteista. Perhe on ensimmäinen ryhmä, johon lapsi kokee kuuluvansa. (Vilen ym. 2006, 67-68.)

2.2 Ehkäisevä lastensuojelu ja perhetyön muodot

Lastensuojelulaissa määritellään, että kunnan tulee järjestää myös ehkäisevää lastensuojelua. Ehkäisevän lastensuojelun palvelut on tarkoitettu lapsille tai perheille, joilla ei ole lastensuojelun asiakkuutta. Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia. Sillä tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä tuetaan myös vanhemmuutta erilaisin perus- ja erityispalveluiden toimien avulla. Ehkäisevän lastensuojelun avulla seurataan lapsen tai nuoren hyvinvointia ja kehitetään kasvuolosuhteita sellaisiksi, että normaali kasvu ja kehitys on turvattua. Ehkäisevän lastensuojelun tukea annetaan kunnan peruspalveluissa kuten päivähoitossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä opetuksessa. Lasten ja nuorten sekä perheiden parissa työskentelevillä tahoilla on vastuu heidän hyvinvoinnistaan sekä tunnistaa varhaisessa vaiheessa tuen tai erityisen tuen tarpeet. Ehkäisevän lastensuojelun tukitoimina voidaan tarjota peruspalveluiden lisäkäyntejä tai kotikäyntejä joko lapselle tai koko perheelle. Mikäli tarvetta on erityiselle tuelle, sen tarjottavia muotoja voivat olla neuvolan perhetyö tai koulussa tarjottava sosiaaliohjaus. (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos. Lapset, nuoret ja perheet. Lastensuojelu.)

Lastensuojelulaissa perhetyö määritellään yhdeksi avohuollon tukitoimista. Perhetyöllä on lastensuojelullisia vaikutuksia, jonka avulla pyritään vähentämään huostaanottoja. Perhetyöllä on kuitenkin myös muita tärkeitä tavoitteita. Perhetyön yksi tärkeimmistä painopisteistä on varhainen tuki ja ennaltaehkäisy. Perhetyön avulla pyritään tukemaan perheitä vaikuttamalla pieniin, arkisiin asioihin, jotta lastensuojelun tukitoimia ei tarvita. Nyky-yhteiskunnan asettamat vaatimukset heijastuvat perheiden hyvinvointiin ja tarve perhetyölle on lisääntynyt. Haasteet ja kriisit voivat kohdata minkä tahansa perheen. Tällaisessa tilanteessa ongelmat kasaantuvat helposti ja arjesta selviytyminen muuttuu haastavaksi. Varhainen puuttuminen ja jo pienetkin tukitoimet voivat merkittävästi auttaa löytämään omat voimavarat arjessa pärjäämiseksi. Perhetyöllä voidaan tarkoittaa yleisesti ottaen perheiden kanssa tehtävää työtä tai työtä, jota tehdään perheen kanssa heidän kotonaan. Perhetyö on aina sidoksissa siihen, missä sitä tehdään, millaisessa tilanteessa perhe on ja mitkä ovat tavoitteet. Kaiken toiminnan pohjalla ovat perheen tarpeet, joihin pyritään vastaamaan. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä, Virolainen, 2012, 12-14.)

Perhetyö on perheiden parissa tehtävää työtä, jolla tuetaan perheen arkea. Perhetyön keskiössä on lapsen etu. Lähtökohtana annettavalle perhetyölle ovat perheiden tarpeet. Tarpeet vaihtelevat lapsen kehitys- ja kasvatuskysymyksistä parempien elinolosuhteiden luomisesta vanhemmuuden tukemiseen. Tavoitteena on lisäksi perheiden toimintakyvyn ylläpitäminen ja hyvinvoinnin lisääminen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27.)

Perhetyö on kokonaisvaltaista toimintaa, joka on tavoitteellista ja suunnitelmallista. Perhetyössä työntekijän rooli on aktiivinen. Työntekijällä voi olla työssä lain ja asetuksen määrittämiä asioita, jotka määrittävät työnkuvaa. Tämän lisäksi työntekijän on arvioitava perheen elämää. (Rönkkö & Rytönen 2010, 29.) Perhetyöntekijän on oltava sitoutunut ja motivoitunut työhönsä. Sopeutumiskyvyn on lisäksi oltava hyvä alati muuttuvissa organisaatio ja asiakastilanteissa. (Reijonen 2015, 13.) Perhetyötä tehdään monenlaisissa toimintaympäristöissä. Perhetyö toimii yhtenä osana sosiaalityötä, päivähoitoa, seurakuntien ja järjestöjen toimintaa. (Reijonen 2015, 18.)

Perhetyön asiakkaat ovat monesti usean eri ammattilaisen työn kohteena samaan aikaan. Näin kysymyksessä on moniasiakkuus, joka tuottaa ammattilaisille tarpeen oman työn rajojen ylittämiseksi. Verkostopalaverit ovat paikka, jossa perhe ja työntekijät kohtaavat. Perhe ja työntekijät voivat verkostopalavereissa käydä läpi tehtyjä suunnitelmia ja mahdollisesti selkeyttää yhteistyön tavoitteita. Kohtaamisten tavoitteena on olla dialogisia eli toisia kuunteleva työote, jotka ovat moniäänisiä tilaisuuksia kaikille osallistujille. Osallistujien olisi tunnettava tilaisuuden jälkeen, että jokainen haluaa tehdä oman osuutensa yhdessä sovitusta kokonaisuudesta. (Reijonen 2015, 71-72.)

Ennaltaehkäisevällä perhetyöllä pyritään ehkäisemään erilaisten elämän muutostilanteiden mukanaan tuomien riskien konkretisoitumista ja ylläpitämään perheen hyvinvointia. Ennaltaehkäisevässä perhetyössä perhe itse on hyvin aktiivisessa roolissa eikä ongelmien tarvitse olla suuria, että apua olisi mahdollista saada. Ennaltaehkäisevälle perhetyölle onkin ominaista hyvin varhainen puuttuminen. (Järvinen 2012, 72-73.)

Ennaltaehkäisevän perhetyön perustehtävänä on perheen omien voimavarojen käyttöönotto ja niiden tukeminen niin, että perhe selviytyy arjesta. Ennaltaehkäisevän perhetyö tukee elämäntilannetta ja pyrkii antamaan apua niille perheille, jotka sitä kokevat tarvitsevänsä. Sitä annetaan perheille kokonaisuutena mutta auttaminen kohdistetaan yksilöllisesti. (Ensi- ja turvakotienliitto.)

Tämä työskentelytapa pyrkii auttamaan ja tukemaan perhettä arjen sujumisen suhteen ja löytämään tarvittavat voimavarat ja keinot heistä itsestään. Ennaltaehkäisevän perhetyön asiakkaaksi on kaikilla perheillä mahdollisuus päästä. Asiakkaina on yleisesti perheitä, joissa odotetaan perheenlisäystä tai lapset ovat alle kouluikäisiä. Aloitettaessa perhetyötä tehdään perheen kanssa yhdessä perhetyön suunnitelma. Siihen kirjataan esimerkiksi toiveet mahdollisista tuen muodoista ja niiden tavoitteet. Perhetyöntekijä auttaa ja tukee perhettä arjen sujumisessa käymällä kotikäynneillä ja kohtaamalla heitä normaaleissa arkisissa tilanteissa. Perhetyöntekijä voi myös tarvittaessa käydä tapaamassa perheen lapsia päivähoitossa tai koulussa. Tärkeä osa perhetyötä on tarjota keskusteluapua, ohjata ja neuvoa vanhempia. Perhetyöntekijä voi käyttää tässä apunaan erilaisia toiminnallisia tai taidelähtöisiä menetelmiä. Ennaltaehkäisevään perhetyöhön

kuuluvat myös erilaiset vertaisryhmät, joiden perustamisessa ja ohjaamisessa perhetyöntekijä on osallisena. (Järvinen, 2012, 72-73.)

Ryhmätoiminta on tehokas toimintamuoto ennaltaehkäisevässä perhetyössä. Ryhmämuotoisessa perhetyössä kuunnellaan lapsen mielipiteitä ja pyritään tekemään lapsi näkyväksi vanhemmilleen. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhempia neuvotaan kuuntelemaan lasta ja huomioimaan tämän mielipiteet ja ottamaan lapsi ikätasonsa mukaisesti mukaan arjen toimintaan. Vanhempia ohjataan ja tuetaan näkemään asioita lapsen näkökulmasta. Arkisen aherruksen, kiireisen elämään liittyvien haasteiden takia lapsi saattaa jäädä tarpeettoman vähälle huomiolle. Ryhmämuotoisella perhetyöllä voidaan tukea vanhempia löytämään iloa ja voimavaroja lapsen kanssa toimimisesta. Ryhmämuotoisessa perhetyössä ohjaajina toimivat perhetyöntekijät, jotka ohjaavat vanhempia heidän kasvatustyönsään ja tukevat heitä. Perhetyöntekijöiden tehtävänä on ohjata ryhmää itseohjautuvaan suuntaan ja tällä tavoin luoda pohjaa onnistuneelle vertaistuelle. (MLL Lapin piiri ry 2012.)

Ryhmämuotoisessa perhetyössä perusajatuksena on jakaa arkielämän kokemuksia ja näkemyksiä. Jokainen ryhmän jäsen tuon oman persoonallisuutensa ryhmään, joka osaltaan vaikuttaa ryhmädynamiikkaan. Ryhmäytymisen alussa, kun aikuiset asiakkaat sekä työntekijät ovat toisilleen tuntemattomia on keskustelun aiheina usein kevyempiä asioita. Ajan kuluessa ryhmän tullessa tutummaksi ryhmän jäsenet uskaltavat jakaa enemmän omaan perheen asioita ja näin hakevat asioilleen myös ryhmästä tarvittavaa tukea. Ryhmän sisäinen luottamus on edellytys hyvän vuorovaikutuksen syntymiselle. Tämä tukee voimaantumisprosessia ja luo mahdollisuuden uuden oppimisen kautta muutokseen. (Hansen 2004, 27.)

2.3 Perhetyöntekijä ryhmän ohjaajana

Perhetyöntekijältä ryhmän ohjaajana vaaditaan monenlaisia ominaisuuksia. Hänellä tulee olla laaja-alaista asiantuntemusta sekä aito halu perheiden parissa työskentelemiseen. Perheiden, heidän ajatusten ja uskomusten kunnioittaminen on tärkeää. Sen avulla luodaan luottamuksellinen vuorovaikutus

perheenjäsenten ja perhetyöntekijän välille. (Uusimäki 2005, 36-37.) Lasten ja perheiden kanssa työskenneltäessä vaaditaan ammattilaiselta myös suvaitsevuuksia eri kulttuureista tulevia asiakkaita kohtaan. Perhetyöntekijän tulee tietää millaisia haasteita ei-suotuisa kasvuympäristö asettaa lapsen kehitykselle ja hyvinvoinnille. Tällaisissa tilanteissa perhetyöntekijältä edellytetään taitoa käyttää työssään ennaltaehkäisevää ja kuntouttavaa työtettä sekä erilaisia menetelmiä. (Vilén ym. 2006, 13- 14).

Perhetyöntekijän luonne ja persoonallisuus ovat myös merkittäviä asioita hyvän asiakassuhteen muodostumiselle. Perhetyöntekijän toivotaan olevan luotettava, empatiakykyinen ja avoin. Häneltä toivotaan myös aloitekykyä, taitoa ohjata sekä tarttua asioihin niiden vaatimalla tavalla. Odotukset perhetyötä ja perhetyöntekijää kohtaan saattavat joskus olla myös liian suuret. Tulee muistaa, että kaikkia haasteita ei pystytä pelkällä perhetyöllä korjaamaan. (Uusimäki 2005, 36-37.)

Jokainen ryhmä on omanlaisensa kokonaisuus ja tavoitteet ryhmällä ovat erilaiset, vahva perhetyön ammatillinen osaaminen sekä perhearjen hyvä tuntemus, ovat keskiössä perhetyöntekijän työssä. Ryhmää ohjattaessa perhetyöntekijällä on erilaisia tehtäviä ja näihin tehtäviin liittyy erilaisia rooleja, joihin perhetyöntekijän tulee mukautua. Voidaan katsoa, että on olemassa neljä roolia: ryhmän organisaattori, ymmärtävä kuuntelija, vaikuttaja sekä ryhmäprosessin ylläpitäjä. (Järvinen 2012, 215.)

Ryhmän organisaattorina perhetyöntekijä huolehtii ryhmän kokoontumiselle ulkoiset puitteet ja huolehtii, että ne ovat ryhmän kannalta riittävän toimivat. Hän suunnittelee aikataulut ja vastaa ryhmän sääntöjen luomisesta sekä niiden noudattamisesta. Hänen tehtävänä on myös huolehtia, että tapaamisen aikana ryhmän jäsenet kokevat olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi. (Järvinen 2012, 215.)

Ymmärtävä kuuntelija pitää huolen siitä, että ryhmän jäsenillä on tasavertainen olo ryhmän jäsenenä ja, että ilmapiiri ryhmässä on turvallinen. Turvallinen ja positiivinen ilmapiiri ryhmässä on erittäin tärkeää, että jäsenet uskaltavat syventää keskustelua ja kertoa myös oman mielipiteensä. Perhetyöntekijän rooli tässä kaikessa on erittäin suuri. Hänen tulee pitää huoli siitä, että kaikkein

hiljaisimmat ryhmän jäsenet saavat mahdollisuuden ottaa osaa keskusteluun. (Järvinen 2012, 215.)

Jotta ryhmälle asetetut tavoitteet saavutettaisiin, perhetyöntekijän tulee olla myös vaikuttajan roolissa. Hän ohjaa ryhmän jäseniä toivottuun suuntaan keskustelemalla siitä, miksi ryhmä on koolla. Hänen tehtävänä on myös tuoda ryhmään tarvittava ajankohtainen tieto tavoitteiden näkökulmasta. Ryhmämuotoisessa perhetyössä on myös tärkeänä osana yhteenkuuluvuuden tunne. Ryhmän jäsenille on tärkeää kokea yhteisöllisyyttä samassa elämäntilanteessa olevien kanssa ja saada heiltä ymmärrystä. Yhteenkuuluvuuden tunnetta voidaan lisätä käyttämällä erilaisia toiminnallisia menetelmiä. (Järvinen 2012, 215-216.)

Ryhmäprosessin ylläpitäjän roolissa perhetyöntekijä huolehtii siitä, että ryhmässä ei esiinny sen toiminnalle haitallisia rooleja. Hän tarkkailee ryhmää, sen toimintaa ja puuttuu tarvittaessa tilanteeseen, jos esimerkiksi ryhmässä joku ottaa liikaa tilaa omille näkemyksilleen muiden kustannuksella. (Järvinen 2012, 215-216.)

2.4 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys muodostuu yksilön ja yhteiskunnan väliin, joiden suhde tuo vankan pohjan yhteisöllisyyden tunteelle. Tämä on yhteiskunnallisesti merkittävä asia, koska sen uskotaan olevan koossa pitävä voima yhteiskunnassamme. Jokainen ihminen tarvitsee elämäänsä yhteisöllisyyttä ja yhteisöjä sillä ne koetaan olevan välttämättömiä asioita ihmisen elämälle. Sen vuoksi on tärkeää ymmärtää myös, miten yhteisöt ja yhteisöllisyys käytännössä toimivat. Yhteisöt määrittelevät omat päämäärät, tavoitteet ja siihen liittyvät säännöt. Näiden mukana yhteisöllisyyden tarkoitus on ymmärtää sovitut asiat yhteisössä, jäsentää ja tuoda asiat näkyväksi. (Väyrynen, Kostamo-Pääkkö, Ojaniemi, 2017, 7.)

Yhteisöllisyys on haasteellinen työmuoto ja vaatii jatkuvaa reflektointia sekä neuvottelua yhteisten asioiden käsittelyissä. Päämäärät on määritelty yhdessä ja siihen liittyen osallisuuden tavat, toimintakäytännöt ja rooli yhteisössä on yhteisöllisyyttä. Jäsenten välinen vuorovaikutus on arvokasta ja synnyttää sosiaalista pääomaa sekä osallisuutta omaan elämään. Tänä päivänä yhteisöllisyyden merkitys

on kasvanut, sillä ihmiset liikkuvat enemmän ja sen vuoksi toiminnot elämässä muuttuvat sen mukana. (Väyrynen ym. 2017, 8.)

Asiakkaiden osallistuminen ja osallisuuden merkityksellisyys on tärkeä sosiaalipoliittinen tavoite. Se on pikkuhiljaa onnistunut pääsemään lainsäädännöstä, ohjelmista, strategioista aina tutkimiseen asti. Työtä on vielä tehtävä mutta suunta lienee olevan kuitenkin selvä. Kehittämistoiminnot hakevat uudenlaista ymmärrystä asiakkaasta ja halutaan pois vanhasta ajattelutavasta, jossa asiakas on ongelma tai ongelmallinen. Tulevaisuudessa kiinnitetään huomiota mahdollisesti asiakkaan prosesseihin yhdessä työntekijän kanssa ja yritetään yhdessä löytää asiakasprosesseihin sekä palvelutoimintaan liittyvät haasteet. Valoisalta näyttää myös se, että asiakkaiden ja palveluiden käyttäjien osallistuminen kehittämistoimintaan on lisääntymässä. Palveluiden on tarkoitus olla ihmisten tarpeita vastaavia, käyttäjäkeskeisiä, ja ihmisläheisiä. (Väyrynen ym. 2017, 131-132.)

Yhteisöjen dialogiseen kehittämiseen ja osaamisen johtamiseen on kehitetty hyvien käytäntöjen dialogeja. Ne on kuvaavan nimensä mukaisesti kehitetty näiden hyvien käytäntöjen esiin tuomiseen, jakamiseen, levittämiseen ja juurruttaa ne osaksi sosiaalityön välineeksi. Nämä välineet ovat yhteisöjen oppimisen tiloja, jotka vaativat tekijältään jatkuvaa oppimista, kehittymistä, rajojen ylittämistä, yhteisöllisyyttä ja laadukasta työhyvinvointia. Työntekijän tukemisella ja samalla työntekijän heittäytymisellä vaatimaan sosiaalityöhön on mahdollista löytää ja pyrkiä löytämään tarvittavaa tietoa sekä ns. hiljaista tietoa. Toimintatavat mahdollistavat tiedon yhdessä jakamisen, uuden oppimisen ja niiden kautta uusien ideoiden syntymisen. Ne mahdollistavat lisäksi yhteisten prosessien jälkeen myös uusien toimintatapojen löytämiseen ja käyttämiseen. (Väyrynen ym. 2017, 155.)

3 LAINSÄÄDÄNTÖ PERHETYÖN TAUSTALLA

Perhetyön taustalla on lainsäädäntö, joka antaa mahdollisuudet, perusteet ja raamit työn tekemiselle. Perhetyötä määrittävät pitkälti sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja lastensuojelulaki (417/2007).

3.1 Sosiaalihuoltolaki

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) tarkoituksena on edistää, ylläpitää kansalaisten hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Tämän lisäksi lain tarkoituksena on vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta. Laki turvaa yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut. Tähän liittyen laki takaa toimenpiteet sekä palvelut, jotka edistävät asiakkaan hyvinvointia. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää asiakaskeskeisyyttä ja tuoda asiakkaan oikeutta esille hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa. Kaiken yhteistyön parantaminen asiakkaan ja sosiaalihuollon välillä sekä muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014, 18§) kohdassa käsitellään perhetyötä, jolla tarkoitetaan perheen hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella tai muulla tarvittavalla tavalla. Jolloin asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö ovat tilanteessa, jossa tarvitaan apua tai ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseen sekä perheen keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Lain mukaan perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi.

3.2 Lastensuojelulaki

Lastensuojelulain (417/2007) tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Jonka lisäksi erityiseen suojeluun.

Lastensuojelulaissa on painotus ennaltaehkäisevässä työssä ja sen tukemisessa. Pyritään etsimään ja tukemaan lapsia ja nuoria mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lastensuojelulain (417/2007, 3§ & 3 a §) mukaan lastensuojelun määritelmä on lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelun toteutusmuotoina laaditaan asiakassuunnitelma ja järjestämällä avohuollon tukitoimia.

Ehkäisevässä lastensuojelussa kunta järjestää lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua tapauksissa, joissa lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakas.

4 PERHETOIMINTA TURUSSA

Opinnäytetyömme keskittyy perhetoimintaan Pernon perhetelakalla. Käsittelemme tässä luvussa Turun kaupungin perhetoiminnan linjauksia ja Pernon perhetelakan toimintaa.

4.1 Turun kaupungin linjaukset

Perhetoiminta Turun kaupungilla kuuluu sosiaali- ja terveystalveluiden alaisuuteen. Sosiaalipalvelut tarjoaa perheille monenlaisia palveluita eri elämäntilanteisiin. Tarkoituksena on, että perheitä voidaan auttaa ja antaa tukea tilanteissa kuten lapsen syntymä, lapsen kasvatus, lapsen elatus, vanhempien erotilanne, perheen kohdatessa kriisin tai turvattomuutta. (Turun kaupunki)

Lapsiperheiden sosiaalityön palvelut tukevat perheiden elämäntilannetta silloin kun se on kuormittava ja perhe toivoo itse muutosta monenlaisten haasteiden kasaantuessa. Turun kaupungin lapsiperheiden sosiaalityö on jaettu kaupungissa kolmeen alueeseen, jonka lisäksi toimii sosiaalipäivystys. Tämän lisäksi yleistä palveluohjausta on mahdollista saada arkipäivinä chatista. Perheen omat voimavarat ja näkemykset eivät vie enää elämää eteenpäin. Lapsiperheiden

sosiaalityössä työntekijät yrittävät yhdessä löytää perheiden kanssa elämäntilanteisiin vaihtoehtoja. Työntekijät kannustavat perheitä tarvittaviin muutokseen sekä ovat osana yhteistyössä muun laajan palveluverkoston ja läheisverkoston kanssa. (Turun kaupunki)

4.2 Pernon perhetelakka

Pernon perhetelakka perustettiin vuonna 2006 Pansion Taaperokerhon lopetetua toimintansa toukokuussa 2006. Pansio-Perno -projektissa (2004-2006) oli kiinnitetty huomiota alueen asukkaiden elämänhallintaan ja keinoihin kohentaa asukkaiden elämänlaatua. Arja-projektiin (2004-2006) osallistumisen kautta huomattiin valtava tarve lisätä Pansio-Perno alueen houkuttavuutta lapsiperheiden näkökulmasta. Alueelta puuttui kuitenkin kohtaamispaikka niille perheille, jotka eivät käytä päivähoitopalveluja. Perheet, joilta puuttuu jaksamisen ja elämänhallinnan kannalta riittävä tukiverkosto. Jotta tähän tarpeeseen pystyttäisiin vastaamaan, päätettiin Pernon perhetelakka perustaa Pernontien päiväkodin tiloihin. Perhetelakan toimintaa suunnitellut työryhmä haki toimintamalliin pohjaa tutustumalla Rasion Pihapiiriin sekä Naantalın Väentuvan toimintaan. Tärkeänä tavoitteena alusta asti oli toiminnan kehittäminen vastaamaan käyttäjien ja Pansio-Pernon asuinalueen tarpeiden mukaan. (Kristiina Forss, henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2018.)

Perhetelakan toiminta on ryhmämuotoista perhetyötä ja toiminta perustuu pari-työskentelylle. Työparin tällä hetkellä muodostavat lastensuojelun perhetyöntekijä Kristiina Forss ja lastentarhanopettaja Marika Tammi. Perhetelakka tekee yhteistyötä sekä Pansion neuvolan kanssa että alueen perhetyöntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden kanssa. Toiminnan taustalla toimii myös moniammatillinen virkamiesryhmä, jotka olivat myös kehittämässä toimintaa. Taustaryhmässä on mukana alueen sosiaalityöntekijät, neuvolan terveydenhoitaja ja johtava perhetyöntekijä. (Kristiina Forss, henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2018.)

Perhetelakalla kokoontuu kolme eri ryhmää. Taaperot-ryhmä kokoontuu kaksi kertaa viikossa, maanantaisin ja torstaisin. Tähän niin sanottuun kiinteään ryhmään valikoituneet perheet sitoutuvat toimintaan aina toimintakaudeksi

kerrallaan. Kiinteän ryhmän toiminta on luonteeltaan ennaltaehkäisevää lastensuojelua ja ryhmän perheillä saattaa olla lastensuojelun asiakkuus. Kiinteässä ryhmässä perheitä on yleensä mukana neljä. Untuvikot-ryhmä on vauvaryhmä, joka kokoontuu kerran viikossa keskiviikkoisin. Ryhmässä on alle vuoden ikäisiä vauvoja. Ryhmä kootaan yhteistyössä neuvolan kanssa. Pallerot-ryhmä on avoin kerho ja se kokoontuu kaksi kertaa viikossa, tiistaisin ja perjantaisin. Avoin kerho on tarkoitettu ensisijaisesti perheille, jotka eivät ole varhaiskasvatuksen piirissä. Ryhmien toiminta suunnitellaan aina kuukaudeksi eteenpäin. Toimintasuunnitelma julkaistaan perhetelakan Facebook-sivuilla. Toiminnan suunnittelemisessa otetaan aina myös huomioon asiakkaiden toiveita. Kiinteänä osana jokaisessa ryhmässä on laulutuokio ja sen jälkeen lounastauko. Askarteluiden aiheet ovat usein sidoksissa vuodenaikaan ja lähestyviin juhlapyhiin. Perhetelakalla järjestetään myös tuote- ja vaate-esittelyjä, jonka lisäksi ryhmät tekevät retkiä Turun alueella. (Elina Isberg, henkilökohtainen tiedonanto 22.5.2018.)

Jokaisen ryhmän toiminta on luonteeltaan hieman erilaista mutta rakenteet päivästä toiseen hyvin samanlaisia, rutiinit ovat tärkeitä. Strukturoidun ohjelma on kiinteässä ryhmässä. Kiinteässä Taaperot-ryhmässä päivä aloitetaan yhteisellä aamupalalla kello 9. Aamupalalla keskustellaan kuulumisista ja lapset harjoittelevat pöytätapoja. Lapset nousevat pöydästä samaan aikaan. Aamupalan jälkeen on vapaata leikkiä sekä askartelua tai ulkoilua. Lauluhetki pidetään kello 11. Lauluhetken tärkeänä tavoitteena on opetella vuoron odottamista ja toisten kunnioittamista osallistumalla lauluhetkeen alusta loppuun asti. Päivän aikana valmistetaan äitien kanssa yhdessä lounasta, tiskeistä äidit huolehtivat omalla vuorollaan. Lounaan aikana kiinnitetään erityistä huomiota lasten ruokailuun ja sen sujumiseen. Äitejä tarvittaessa tuetaan haastavissa tilanteissa. Lounaan jälkeen lapset menevät päiväunille ja äideillä on sillä aikaa keskittyä itseensä. Äitien kanssa tehdään tehtäviä käyttämällä erilaisia menetelmiä esimerkiksi vanhemmuuden roolikarttaa, elämänjanaa, voimaannuttavaa valokuvaa ja niin edelleen. Tämä hetki päivästä on koettu erittäin tärkeäksi, sillä silloin äideillä on rauhassa aikaa miettiä vanhemmuuttaan, parisuhdettaan, tavoitteitaan elämän suhteen. Samalla saa työntekijöiltä näkökulmaa omille ajatuksille sekä muilta äideiltä neuvoja ja tärkeää vertaistukea. Kiinteän ryhmän perheet ovat toimintaan sitoutuneita, poissaoloja on tullut vain sairastapauksissa. (Elina Isberg, henkilökohtainen tiedonanto 22.5.2018.)

Perhetelakan toiminnan tavoitteena on mahdollistaa lasten pääseminen varhaiskasvatukseen piiriin päivähoitokontaktin puuttumisesta huolimatta. Toiminnan tarkoituksena on olla tukemassa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta sekä heidän välistä vanhemmuus suhdetta. Myös sosiaalisten kontaktien ja tukiverkoston muodostuminen äideille/ vanhemmille, on tärkeä tavoite. Jotta lasten tervettä kasvua ja kehitystä pystyttäisiin edistämään, on perhetelakan yleisenä tavoitteena lisätä varhaisen tuen sekä puuttumisen mahdollisuuksia. Perhetelakalla käy myös maahanmuuttajataustaisia perheitä, joita kannustetaan ja tuetaan osallistumaan toimintaan kielimuurista huolimatta. Jokaisessa ryhmässä on myös erikseen tarkemmat tavoitteet. Kiinteässä ryhmässä jokaisen perheen kanssa mietitään perheen omat tavoitteet. Tarkoituksena on tavoitteiden avulla tukea lapsen tervettä kasvua ja kehitystä kotona. Kiinteästä ryhmästä perheet siirtyvät myöhemmin joko avoimeen ryhmään tai opiskelu-/työelämään. Vauvaryhmässä kiinnitetään huomiota vanhemmuuteen, uuden elämäntilanteen mukanaan tuomien haasteiden selvittämiseen ja arjessa jaksamiseen sekä varhaisen vuorovaikutuksen vahvistamiseen. Avoimessa ryhmässä tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja vanhempien jaksamista ja innostaa vanhempia hoitamaan lasta kotona, kun päivähoiton tarvetta elämäntilanteesta johtuen ei ole. (Kristiina Forss & Marika Tammi, henkilökohtainen tiedonanto 26.4.2018.)

Perhetelakan työntekijät dokumentoivat jokaisen ryhmän asiakaskäynnit omaan kansioon. Jokaisen kerhokerran jälkeen kirjataan läsnäolijat ja tärkeimmät tapahtumat. Perheestä, jolla on lastensuojelun asiakkuus, täytetään säännöllisesti hoito- ja toimintasuunnitelmaa. Jokaisen toimintakauden jälkeen työntekijät tekevät kaudesta yhteenvedon. Lisäksi työntekijät raportoivat omat näkemykset toiminnan toteutumisesta, mahdollisista haasteista ja tavoitteiden saavuttamisesta toimintakertomukseen. (Kristiina Forss, henkilökohtainen tiedonanto 25.4.2018.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA TULOKSET

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, jotta voimme saada tietoa ja tuoda esille työntekijöiden kokemuksia. Ajatuksena oli, että haastattelun kautta saatujen tietojen avulla pystymme parhaiten toteuttamaan opinnäytetyön esitteen. Meidän tuotos tulisi olemaan painettu esite Pernon perhetelakasta. Pernon perhetelakan työntekijöiden toiveena oli, että haastattelisimme heidän lisäksi muutamaa heidän asiakastaan. Tutkimuslupaa hakiessamme ja haastattelurunkoa tehdessämme kävi kuitenkin ilmi, että emme voi perhetelakan asiakkaita haastatella. Päädyimme tekemään haastattelun vain perhetelakan työntekijöille.

5.1 Teemahaastattelu

Haastattelu menetelmänä pyrkii keräämään informaatiota tietystä aiheesta. Haastattelu on aina ennalta suunniteltu tilanne ja haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää, että haastattelija on perehtynyt tutkimaansa aiheeseen. Haastattelu ei ole vain keskustelua, vaan haastattelulla on selkeä tavoite: haastattelun avulla haastattelija pyrkii saamaan luotettavaa tietoa tutkimukseen. Haastattelu-tilanteessa haastattelijalla on aktiivinen rooli tilanteen ohjaamisessa. Hän käynnistää ja päättää haastattelun sekä tarpeen mukaan myös motivoi haastateltavaa. Haastattelussa esille tulleet asiat on aina käsiteltävä luottamuksellisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 42-43.) Haastattelun suurin etu esimerkiksi kyselyyn verrattuna on se, että haastattelussa pystytään säätelemään aineiston keruuta varsin joustavasti haastattelutilanteen vaatimalla tavalla. Haastattelussa korostetaan ihmistä tutkimustilanteen subjektina. Haastattelukysymysten ja -aiheiden muotoilu, uudelleenjärjestely ja se, että haastattelussa haastateltava pystyy vapaasti tuomaan esille omia mielipiteitään, tekee haastattelusta henkilökohtaisemman kuin esimerkiksi kysely. (Hirsjärvi 205)

Haastattelumenetelmä, jota käytimme, oli puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, teemahaastattelu. Teemahaastattelulle ominaista on, että se etenee aiheelle olennaisten teemojen varassa, teemahaastattelussa ei käytetä yksityiskohtaisia kysymyksiä. Teemat ovat kaikille haastateltaville samat, mutta jokaisen

haastateltavan oma tulkinta ja ajatukset ovat tärkeitä teemahaastattelussa. Teemahaastattelu on usein rennompaa haastattelumuotoa ja se tuo hyvin haastateltavien oman äänen kuuluviin. (Hirsjärvi 2011, 48.) Meidän teemahaastattelumme teemat liittyivät opinnäytetyömme ja esitteen tekemisen kannalta oleellisiin asioihin kuten perheryhmätoimintaan ja Pernon perhetelakan toimintaan yleisesti.

5.2 Haastattelun toteutus

Haastattelua varten anoimme Turun kaupungilta tutkimuslupaa. Turun kaupungilla oli käytössä valmis pohja tutkimusluvan anomiseen ja lähetimme sen, opinnäytetyömme suunnitelman sekä oppilaitoksemme puolelta Turun kaupungin hyvinvointitoimialan tutkimuspäällikölle. Tutkimuslupa myönnettiin 9.1.2019. Haastattelu toteutettiin kesäkuussa 2018 Pernon perhetelakalla. Haastattelu tehtiin parihaastatteluna eli molemmat työntekijät olivat paikalla samaan aikaan. Parihaastattelun etuna voidaan pitää sitä, että useamman henkilön läsnä ollessa haastateltavat pystyvät suhtautumaan tilanteeseen luontevammin ja vapautuneesti vaikka haastattelu nauhoitettaisiin. (Hirsjärvi 210.) Nauhoitimme haastattelun matkapuhelimen nauhurilla. Haastattelutilanne oli luonteva ja nauhoittamisen ansiosta me pystyimme keskittymään muistiinpanojen tekemisen sijaan keskusteluun ja kuuntelemiseen.

5.3 Haastattelun tulokset

Teemahaastattelussamme oli neljä teemaa. Ensimmäisenä teemana oli taustatiedot, eli haastateltavien koulutus, työhistoria, työsuhde perhetelakalla sekä keitä muita työyhteisöön kuuluu, moniammatillisuus ja kuinka työntekijöiden eri ammatit vaikuttavat työnkuvaan. Haastateltavista toinen on ammatiltaan lastentarhanopettaja (työntekijä 1) ja toinen perhetyöntekijä (työntekijä 2). Molemmilla haastateltavista on yli kymmenen vuoden työkokemus lastensuojelun perhetyöstä. Perhetelakalla heistä toinen on ollut töissä kahdeksan vuotta ja toinen kokopäiväisesti neljä vuotta. Pernon perhetelakka toimii fyysisesti Pernon päiväkodin tiloissa. Pernon perhetelakka on oma itsenäinen yksikkö eikä perhetelakka tai sen työntekijät kuulu hallinnollisesti päiväkodin alaisuuteen. Perhetelakan

työntekijöillä on eri esimiehet. Työntekijä 1:n esimies on Heinikonkadun päiväkodin johtaja ja työntekijä 2:n esimies on johtava perhetyöntekijä. Työntekijät kuuluvat ammattinimikkeiden vuoksi eri toimialojen alaisuuteen. Työyhteisöön ei kuulu perhetelakan työntekijöiden lisäksi muita ihmisiä.

Moniammatillisuus näkyy työn tekemisessä vahvasti. Perhetelakan työntekijät voivat olla aina tarvittaessa yhteydessä alueen sosiaalityöntekijöihin, joiden toimisto sijaitsee aivan perhetelakan läheisyydessä.

Näky sil taval, et meil on taustaryhmä, niin mihin kuuluu sosiaalityöntekijät, tämän alueen sosiaalityöntekijät ja neuvolat, tai neuvola, neuvola työntekijät ja kokoonnutaan noin kaks kertaa vuodessa. No sinänsä se on kyl hyvä, koska tällä alueella on oma sosiaalitoimisto vielä, ennen kuin tämä SOTE-uudistus muuttaa kaiken. Niin niihin on semmoset, niitten kans on helppo asioida, koska he on niin tuttuja ja on tos lähel ja tietää meiän toiminnan tosi hyvin.

Työntekijöiden eri koulutustausta ei juurikaan vaikuta heidän työnkuvaansa. Molemmilla työntekijöillä on vahva kokemus perhetyöstä ja sitä kautta tulee taito huomioida koko perhe kokonaisvaltaisesti ja ajatusmaailma työhön liittyen on molemmilla työntekijöillä perhetyökeskeinen. Ammattien tuoman eron huomaa työntekijöiden mukaan ainoastaan siinä, että työntekijä 1 huolehtii enemmän pedagogisesta puolesta eli tuokioiden vetämisestä ja askarteluista. Työntekijä 2 puolestaan vastaa enemmän asiakkaiden palveluohjauksesta. Virallisemmin työnkuvien eroavaisuuksia ei ole eritelty esimerkiksi työntekijöiden työnkuville. Heidän kokevat, että asia olisi kuitenkin hyvä käydä paremmin läpi työnantajien kanssa. He tekevät samaa työtä mutta toisella on koulutustaustansa takia korkeampi palkka.

Toinen haastattelun teemoista keskittyi itse perheryhmätoimintaan. Kysyimme muun muassa kenelle perhetelakan toiminta on kohdistettu, miten asiakkaat ovat löytäneet perhetelakan, millaiset ovat toimintaperiaatteet sekä toiminnan tavoitteet, haasteet ja kuinka tärkeäksi työntekijät kokevat perhetelakan toiminnan. Perhetelakan toiminta on kohdistettu kaikille lapsiperheille, jotka eivät ole päivähoidon piirissä. Työntekijöiden mukaan asiakkaita tulee heille paljon neuvolan kautta. Pernon neuvolassa terveydenhoitaja kertoo odottaville äideille perhetelakan toiminnasta.

Neuvola on oikein tärkeä. Siis he hyvin paljon ja uudet vauvaperheet niin, niin heille lähtee kirje tälle kesällä. Heiltä lähtee kirje, että tervetuloa elokuussa. On sovittu tietty päivä ja kellonaika, milloin he voi treffata tossa neuvolan parkkipaikalla. Ja neuvolan terveydenhoitaja saattaa heidät tänne, et pääsee niinku sillai vielä, että ensimmäist kertaa, et en ole ainut yksin tuleva.

Perhetelakan työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että neuvolan toimintamalli on toimiva ja osaltaan madaltaa kynnystä lähteä tutustumaan perhetelakan toimintaan.

Alueen sosiaalityöntekijöiden kautta ohjautuu asiakkaita Pernon perhetelakalle. Aikaisemmin perhetelakan toimintaa on mainostettu alueen kauppojen ilmoitustauluilla. Tällä toimintakaudella ei ole nähty tarvetta mainostamiseen, sillä asiakkaita on ollut tarpeeksi kaikissa ryhmissä.

Ja sit myöskin nyttien kun saimme nämä meidän kyltit tonne porteille, ni sen huomaa. En tiedä olik he tienny täst paikast mut ainakaan he ei ollu uskaltanu tulla enneku siel lukee se, et se on tääl päiväkodin perukalla.

Ja sit tietty toisten äitien kautta ne kuulee täst paikast.

Toimintaperiaatteista tärkeimmiksi työntekijät nimesivät tasa-arvoisuuden, yhteisöllisyyden ja erilaisuuden hyväksymisen. Asiakkaiden yksilökohtainen huomiointi on myös tärkeä toimintaperiaate. Jokaisen asiakkaan kanssa tulee pyrkiä luomaan luottamuksellinen, toimiva asiakassuhde. Näin asiakasta pystytään tukemaan hänen tarpeet huomioiden. Perhetelakan toiminnan tavoitteista tärkein on arjessa jaksaminen ja siinä tukeminen. Yleisenä tavoitteena on lisätä varhaisen tuen sekä puuttumisen mahdollisuuksia.

No suurin tavoite on se varmaankin ihan yleisesti, että niinku se arjen jaksamisen tukeminen. Et se niinku ku me saadaan paljon palautet siitä kui paljon tää merkitsee heille niinku et he käy täällä. Ja nytteki ku tulee kuuden viikon tauko nii mitä me sit tehdää kaks kertaa viikossa.

Työntekijät kokivat suurimmaksi haasteeksi sen, että osaa huomioida kaikkien asiakkaiden, välillä hyvinkin erilaisia tarpeita, tasapuolisesti.

Haasteena on se, et ku on niin erilaisii ihmisiä. Niin sun pitää osata olla niitten kaikkien kans. Ja kommunikoida ja huomioida ja. Ja heidän pitää myös myöskin pystyy niinku ryhmäytyy, vaik he ois niinki kovin erilaisii. Nii se kans on haasteena myös meil työntekijöil.

Asiakkaat ovat taustoiltaan sekä persoonallisuudeltaan erilaisia ja kuitenkin tavoitteena on aina ryhmäytyminen. Kun ryhmäytymisprosessi lähtee käyntiin ja onnistuu, saavat perheet mahdollisimman suuren hyödyn perhetelakan toimintaan osallistumisesta. Haasteellista toiminnan järjestämisessä ja suunnittelemisessa on se, ettei koskaan voi etukäteen tietää ketkä ja kuinka paljon asiakkaita päivän aikana saapuu paikalle. Työntekijöiltä vaaditaan joustavuutta ja kykyä muokata suunnitelmia kaiken aikaa.

Kolmannessa teemassa kysimme esille tulleita tarpeita asiakkaiden sekä työntekijöiden näkökulmasta: millaisia kehittämisideoita työntekijöillä itsellään on ja millaisia ideoita asiakkailta on tullut ja onko aukioloajat/ päivät riittäviä. Työntekijöillä itsellään ei ollut tällä hetkellä mielessä kehittämisideoita.

Oikeesti ei nyt löydy oikee niinku ajatust mihinkää kehittämiseen. Päivien rakenteet ja muut niin se on ihan ok, ku se riippuu sit taas niin paljo siit ryhmästä. Et ku työntekijänä itte välil turhautuu tai sitä niinku sitä luulee, et pitäis olla kauheesti jotain ohjattuu ja jotain konkreettist ja näkyvää ja pitäis kehittää kaikkee mut, jos ne perheet ei sil hetkel tarvii, he tarvii sitä, et he selvi siit arjesta. Niin se tarttis vaa saada tänne omaan nuppiin, et se läsnäoleminen niinku riittää. Et suunnitteleminen ja kehittäminen on tosi hyvä joo, mut ku kaikki riippuu niin paljo niist asiakkaist ja päivät ja viikot vaihtelee, et mikä on milloinki niinku se tarve.

Asiakkailta on kuultu kehittämisideana se, että olisi oma piha missä ulkoilla. Päiväkodin piha on pääasiassa tarkoitettu päiväkodin käyttöön.

Perhetelakan aukioloajat ovat työntekijöiden mukaan riittävällä tasolla. Ryhmien aikana työntekijän pitää olla koko ajan läsnä ja kuulolla, kun asiakkaita on paikalla. Työntekijöiden kokemuksen mukaan neljä tuntia päivässä on riittävä aika ryhmälle. Työpäivään on saatava mahdutettua myös suunnittelu-aikaa tuleville päiville.

Siis noist päivist viel se, et nehä niinku menee sen mukaan, et jos ajattelee niinku avoinkin niin ne lapset väsy ja ne lähtee päiväunille ja se on niinkun oikea aika päättää se päivä. Ja varsinki ku äideillääki

on se, et he oikeesti viihtyy täällä niin hyvin, et vaiks laps olis väsyny jo, niin kaikki äidit ei pysty silti lähtemään vaikka se aika olisi sen lapsen kannalta ehkä nyt lähteäkin mutta kun vielä on tämä paikka auki. Jos me oltais viel pitempään auki, nii he yrittäis viel enemmän venyttää lähtemistä ja lapsi vaan odottais unille pääsyä.

Neljäs haastattelun teema käsitteli tulevaisuuden näkymiä. Kysyimme olisiko työntekijöiden mukaan heillä mahdollisuuksia asiakasmäärän lisäämiseen, millaiselta näyttää perhetelakan tulevaisuus SOTE-uudistuksen ja LAPE-hankkeen myötä ja mihin suuntaan heidän mielestään toimintaa perhetelakalla sekä Turun alueella yleensä tulisi kehittää. Asiakasmäärän lisäämisen esteenä on työntekijöiden mukaan pienet tilat. He ovat tyytyväisiä siihen, että saavat olla päiväkodin tiloissa ja heidän käytössään olevat tilat ovat kuitenkin suhteellisen toimivat.

Perhetelakan työntekijöillä ei ole tietoa siitä, miten mahdollinen SOTE-uudistus tulee vaikuttamaan heidän toimintaansa. Toiveena on toiminnan jatkuminen entiseen tapaan.

Mä laskin meiän kauden kävijät, niit on noin kakstuhatkaheksansataa asiakaskäyntiä. Ni kertoo kyl meiän paikan tarpeesta, et olis hyvin surullista, jos tää ajettais alas.

Mut ei nyt ainakaa mittään uhkaa oo meiän tiedos. Ennemminki tämmösii pitäis jokaiseen lähioon perustaa.

Tulevaisuudessa työntekijät näkisivät hyödyllisenä tehdä enemmän yhteistyötä toisen Turussa toimivan Lausteen perhetuvan kanssa, jossa tehdään myös ryhmämuotoista perhetyötä.

6 OPINNÄYTETYÖN TOIMINNALLINEN OSUUS

Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää tekstin, jonka tarkoituksena on selvittää mitä, miksi ja miten on työtä tehty. Työprosessi kuvataan ja millaisia tuloksia, johtopäätöksiä se on antanut. Raportista näkyy, miten oma prosessi on mennyt ja mahdollista tuotetta tai tapahtumaa, jossa arvioidaan samalla omaa oppimista. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65.) Raportti on opiskelijan ammatillisen tiedon, taidon ja sivistyksen näyte, jossa ei käydä alan tieteellistä ja yhteiskunnallista keskustelua. Se on fyysinen tuotos tai opiskelijan kehittämää toimintaa. (Vilkkä & Airaksinen 2006, 76-77.) Yhtenä osana toiminnallisessa opinnäytetyössä on raportti, jonka lisäksi on produkti eli tuotos. Produkti on usein ohje- tai opaskirja toimeksiantajalta, jolta tilaus työn tekemiseen on saatu. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65.)

6.1 Esitteen suunnittelu ja toteutus

Idea esitteen tekemisestä tuli Pernon perhetelakan työntekijöiltä. He toivoivat, että saisivat käyttöönsä uudistetun ja tiedoiltaan päivitetyn esitteen, jota voi jakaa asiakkaille ja yhteistyötahoille. Ajatuksena oli tehdä esite, jossa hyödynnetään työntekijöiden ja asiakkaiden näkökulmia. Esille kuitenkin tuli prosessia työstettäessä, ettemme voi haastatella asiakkaita ja sitä kautta käyttää heidän esille tuomia näkökulmia esitteessä. Teimme esitteen Pernon perhetelakan työntekijöiden haastattelun perusteella ja parin toisen jäsenen työharjoittelusta saatuja kokemuksia hyödyntäen.

Aloimme työstää esitteen graafista suunnittelua ja ulkonäköä syksyn 2018 aikana. Ideana oli tehdä esite sähköiseen muotoon, jota perhetelakalla pystyttäisiin aina tarvittaessa tulostamaan. Perhetelakan työntekijät toiveena oli saada esite, joka oli kooltaan A4 taitettuna keskeltä lehtiseksi. Rajoittavana tekijänä oli esitteen tekemiseen työntekijöiden mustavalkotulostin. Otimme asian huomioon esitteen suunnittelussa mutta päätimme tehdä esitteen värillisenä. Näin on mahdollisuus käyttää esitettä halutessaan mustavalkoisena tai värillisenä. Halusimme tehdä esitteestä mahdollisimman virallisen näköisen, jotta esitteen ulkonäkö herättäisi luottamusta lukijalle. Etukanteen laitoimme Turun kaupungin logon.

Tähän saimme luvan Turun kaupungin hyvinvointitoimialan tutkimuspäälliköltä. Etukanteen valikoitui kuva linnunpesästä, jossa oli kaksi kuoriutumaton linnunmunaa. Kuvasta tulee vahvasti mielikuva lapsuuden herkkyydestä ja viattomuudesta mutta samalla se kuvaa turvallista pesää, jonka jokainen lapsi ansaitsee saada. Kansilehti haluttiin tehdä mahdollisimman yksinkertaiseksi mutta kuitenkin lukijan kiinnostuksen herättäväksi. Sisäaukeaman vasemmanpuoleisen sivun tekstiosuudessa kerrotaan perustiedot Pernon perhetelakasta ja ryhmien koontumisajat. Halusimme tuoda asiakkaan äänen kuuluviin, vaikka se tuotiin työntekijöiden kokemusten näkökulmasta. Sisäaukeaman oikeanpuoleiselle sivulle kokosimme näitä näkökulmia siitä, mitä Pernon perhetelakka parhaimmillaan voi asiakkaalle tarjota. Luettavuuden ja houkuttelevuuden kannalta päädyimme tavanomaisen luettelon sijaan laittamaan asiat hausalla tavalla värikäiden pallojen sisään. Takakanteen laitoimme kuvan perhetelakasta ulkoapäin, sillä paikka on sijainniltaan hiukan haastava eikä sitä näy suoraan ohikulkevalle tielle. Perhetelakan kuvan lisäksi takakanteen laitettiin perhetelakan työntekijöiden nimet ja yhteystiedot.

6.2 Tapahtuman suunnitteluprosessi

Pohdimme, miten voisimme parhaiten esitellä tuotoksen yleisölle ja saada näkyvyyttä esitteelle. Samanaikaisesti muistimme työntekijöiden toiveen saada Pernon perhetelakalle uusia asiakkaita alueelta. Näistä lähtökohdista lähdimme suunnittelemaan tapahtumailtaa Pernon perhetelakalle. Tarkistimme perhetelakan työntekijöiltä, sopiiko ajatus heille ja saatuamme heiltä hyväksynnän, sovimme ajankohdaksi 16.10.2018 klo 17-19 ja aloimme suunnitella iltaa. Tapahtuman olisi lähtökohtaisesti kuvattava sisällöltään mahdollisimman paljon Pernon perhetelakan toimintaa.

Järjestimme tapahtuman ulkona, koska sisätilat olivat rajalliset ja tapahtumaan osallistujien henkilömäärää oli etukäteen vaikea ennakoida. Ajatus ulkoilmatapahtumasta tuntui luontevalta ja tarkoituksenmukaiselta. Kysymyksessä oli koko perheen tapahtumasta, jossa olisi perheelle yhteistä tekemistä. Päätimme suunnitella aktiviteetit niin, että jokainen perheenjäsen pääsisi osalliseksi eikä vain niin, että lapset touhuavat. Tämä kuvastaa myös hyvin perhetelakan

toimintaperiaatetta. Tarkistimme päiväkodilta, että saamme tapahtumaillan aikana käyttää päiväkodin ulkopihaa, jonka yhteydessä perhetelakka toimii. Ajatuksena suunnittelemisessa oli saada pihalle erilaisia toimintapisteitä, joissa perheet voisivat toimia yhdessä tai erikseen. Toimintapisteitä päätimme laittaa neljä. Hyödynsimme toimintapisteissä päiväkodin pihalla olevia leikkivälineitä kuten keinuja, liukumäkeä ja hiekkalaatikkoa. Teimme jokaiselle pisteelle A4 kokoisen ohjelman siitä, mitä pisteellä olisi tarkoitus tehdä. Kuva ja teksti yhdessä selkeytti mitä toimintapisteessä tulisi tehdä.

Ihmisten paikalle saaminen tapahtumiin on haasteellista. Mietimme, millä saisimme houkuteltua heitä tulemaan tapahtumailtaamme. Perhetelakan työntekijöiltä tuli idea paistaa tapahtumassa makkaraa ja me pyysimme paikalle Suomen Karva-kaverit. Suomen Karva-kavereiden edustajan kanssa saimme sovittua, että perheiden iloksi tapahtumaan tulisi kaksi karvakaveria siliteltäväksi ja ihailtavaksi.

Tapahtumaillan kulku kokonaisuudessaan, toimintapisteiden järjestely ja esitteen esittely olisi meidän vastuullamme. Pernon perhetelakan työntekijät saivat tapahtuman aikana keskittyä mahdollisten asiakkaiden kanssa seurusteluun ja kertoa siinä samalla lähemmin perhetelakan toiminnasta.

6.3 Tapahtumailta Pernon perhetelakalla

Olimme tehneet tapahtumaillasta mainoksen, jonka laitoimme Perno-Pansion alueen kahden kaupan ilmoitustaululle. Tapahtumaa mainostettiin perhetelakan Facebook-sivuilla, Pernon neuvolassa ja perhetelakan ständissä ohikulkevalla kävelytiellä. Tapahtuman tarkoituksena oli kutsua erityisesti Pansion ja Pernon alueen asukkaita, jotka eivät vielä ole perhetelakan asiakkaina.

Tapahtumailta oli hyvähenkinen matalan kynnyksen tapahtuma, jonka pääpainona oli informaation jakaminen yksikön toiminnasta. Aika alkuvaiheessa esitimme itsemme ja perhetelakan uudistetun esitteen. Olimme tulostaneet esitettä jaettavaksi ja lähes jokainen paikallaolija halusi ottaa esitteen mukaan. Saimme asiakkailta esitteen ulkonäöstä ja informaatiosta positiivista palautetta.

Suunnittelemiemme toimintapisteiden suhteen perheiden tekeminen jäi vähäiseksi, hiekkalaatikko houkutteli lapsia vanhempineen eniten varmaan sen vuoksi, että sillä oli keskeinen sijainti tapahtumassa. Paikalle tuli Suomen Karvakavereista koira ja kissa omistajineen. Näiden eläinten rapsuttelu ja silittäminen kiinnosti kovasti paikalle tullutta väkeä. Oli selkeästi nähtävissä, että vanhemmat olivat tulleet lastensa kanssa viettämään mukavaa syysiltää ja ilmapiiri oli välitön. Tapahtuman järjestäminen oli kokemuksena antoisa ja loi kuitenkin tarvittavaa haastetta järjestämisen suhteen. Työntekijöiden toiveena olisi saada tapahtuma tehtyä mahdollisimman pian uuden toimintakauden alettua.

7 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN JA TULOSTEN ANALYSOINTIA

Opinnäytetyömme kehittämistyönä oli tuottaa esite Pernon perhetelakalle. Heillä oli toiveena saada edustava ja päivitetty esite toiminnastaan. Esitteen avulla on tarkoitus tehdä perhetelakan toimintaa paremmin tunnetuksi asuinalueella ja saada tätä kautta perhetelakalle asiakkaita, jotka hyötyisivät sen toiminnasta. Esite on tehty sähköiseen muotoon ja sitä voidaan tulostaa tarvittaessa sekä mustavalkoisena että värillisenä versiona. Esite on saatavilla perhetelakalla, sekä sen tärkeimpien yhteistyötahojen Pernon neuvolan ja alueen sosiaalityöntekijöiden palvelupisteessä. Toiveemme on, että esite houkuttelisi perhetelakalle uusia asiakkaita, jotka eniten hyötyisivät sen palveluista. Lisäksi toivomme, että esitteestä on hyötyä myös muille sidosryhmille, joille perhetelakan toiminta ei ole ennestään tuttu.

7.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä tulee näkyä eettinen asenne läpi koko työn. Se on läsnä aina aiheen valinnasta tuloksien analysointiin ja soveltamiseen asti. Koko opinnäytetyöprosessin ajan opiskelijan tulee kiinnittää huomiota rehellisyyteen, huolellisuuteen ja tarkkuuteen, jotka ovat prosessin peruseriaatteita. Tietoa hankkiessaan

opiskelijan tulee kunnioittaa muiden tekemää työtä ja lainatessaan muiden julkaisuja, viitata näihin ohjeita noudattaen. (Libguides)

Opinnäytetyötä tehtäessä, on sitä varten anottava tutkimuslupaa. Tutkimuslupaa anoessa tulee mukaan liittää myös oppilaitoksen puolto ja tutkimussuunnitelma, josta näkyy muun muassa kohderyhmä, tavoitteet ja aineiston keruutapa. Meidän tapauksessamme, tulimme hakemaan tutkimuslupaa Turun kaupungin hyvinvointitoimialan sosiaalityön johtajalta. Eettisesti menettelytapamme ei täyttänyt kaikilta osin hyviä eettisiä periaatteita, sillä haastattelimme Pernon perhetelakan työntekijöitä ennen virallisen tutkimusluvan saamista. Olimme kokemattomia tämän kaltaisissa asioissa ja kiirehdimme opinnäytetyön eteenpäin viemistä ennen lopullisen luvan myöntämistä. Teimme toiminnastamme selvityksen sosiaalityön johtajalle, jonka perusteella lupa jälkikäteen myönnettiin.

Eettisten periaatteiden mukaisesti haastattelu tehtiin anonymisti. Nauhoitimme haastattelun matkapuhelimen nauhuriin ja huolehdimme, että nauhoitus ei missään vaiheessa ole ollut muiden saatavilla. Haastattelun litteroinnin jälkeen nauhoitus poistettiin. Haastattelutilanteessa eettisyys tuli esiin siinä, että kunnioitimme haastateltavia. Annoimme heille aikaa ja mahdollisuuden tuoda julki omia mielipiteitään emmekä yrittäneet ohjata tilannetta haluamaamme suuntaan. Raporttimme on vuoropuhelua pohdintojen ja teorian välillä. Omat ajatukset ja pohdinnat erottuvat työmme tekstissä siten, että teoriateksteissä on lähteet ja lähde-luettelossa Diakin ohjeiden mukaan.

Luotettavuutta opinnäytetyöllemme tuo se, että haastattelu, johon opinnäytetyömme tuotos pohjautuu, on tehty Pernon perhetelakan molemmille työntekijöille. Työntekijöiden ajatukset ja mielipiteet on saatu sata prosenttisesti kuuluviin. Myös se, että olemme itse tehneet haastattelun sekä analysoineet tulokset, lisää työmme luotettavuutta.

7.2 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Idea opinnäytetyöhön tuli keväällä 2018, toisen opinnäytetyön tekijän ollessa työharjoittelussa Turun kaupungin- Pernon perhetelakalla, joka tarjoaa matalan kynnyksen perheryhmätoimintaa lapsiperheille. Työmme keskeinen tavoite oli tuottaa esite Pernon perhetelakasta. Toiminnallisen opinnäytetyön malli tuntui järkevältä valinnalta, koska siihen saimme sisällytettyä suunnitteluvaiheen, teemahaastattelun, esitteen tekemisen, tapahtumaillan ja viimeisenä raportin kirjoittamisen.

Lähdimme työstämään ideaa miettimällä mitä teoriaa sisällyttäisimme työhömmä. Pernon perhetelakan toiminta on ryhmämuotoista perhetoimintaa ja mietimme, mistä aihealueista työssämme tulisi kertoa, että aihe kokonaisuudessaan avautuisi lukijalle. Tiedostimme alusta lähtien myös sen, että aiheen rajaaminen olisi tärkeää. Liika informaatio heikentää työn luettavuutta ja vähentää lukijan mielenkiintoa työtä kohtaan. Kun olimme päättäneet aiheen ja pohtineet teoriaosuutta, huomasimme että valitsemistamme aiheesta oli teoriaa hyvin saatavilla. Ja oimme teoriaosuuden aiheet niin, että pystyimme samanaikaisesti molemmat tavoillamme kirjoittamaan niistä. Teoriaosuuden kirjoittaminen sujui luontevasti ja se oli pääpiirteissään kirjoitettu valmiiksi alkusyksystä 2018.

Teemahaastattelua varten mietimme ensin pääteemat, joista halusimme mahdollisimman monipuolisesti tietoa. Teemojen alle laadimme tarkentavat kysymykset haastattelun sujumuuden varmistamiseksi. Haastattelun ajankohta määräytyi perhetelakan työntekijöiden toiveen mukaisesti. Haastattelu toteutettiin Pernon perhetelakan tiloissa kesäkuussa 2018. Haastattelun ilmapiiri pyrittiin pitämään mahdollisimman rentona ja luontevana. Haastattelu kokonaisuudessaan onnistui toiveidemme mukaisesti, haastateltavat pystyivät antamaan perusteltua tietoa aiheestamme. Haastattelun onnistuminen ja siitä nousseet keskeiset asiat olivat ensiarvoisen tärkeitä esitteen tekemisen kannalta.

Haastattelun litteroinnin jälkeen aloimme suunnitella esitteen graafista ulkonäköä. Esite oli saatava sähköiseen muotoon ja arvelimme tämän työskentelyvaiheen olevan meille yksi haastavimmista ja aikaa vievimmistä

kokemattomuutemme vuoksi. Esitteen työstäminen vaati uuden opettelua mutta osoittautui miellyttäväksi prosessiksi.

Tapahtuma suunniteltiin yhteistyössä perhetelakan työntekijöiden kanssa. Keskustelimme tapahtumasta alustavasti haastatteluiden yhteydessä. Tämän lisäksi viestittelimme asiasta myöhemmin syksyllä, jolloin saimme sovittua tapahtumapäivän ja muut siihen liittyvät seikat. Tapahtuman kokoa oli lähtökohtaisesti vaikea arvioida etukäteen mutta toisaalta tiedostimme asiakasryhmän vaikeasti tavoitettavaksi ryhmäksi, jonka vuoksi suunnittelimme sen pienimuotoiseksi. Mainostimme tapahtumaa perhetelakan ohimenevällä kadulla ständissä, suljetussa Facebook ryhmässä, veimme tapahtumasta mainoksia kahteen kauppaan ja Pernon neuvolaan. Paikalle saapui noin kaksikymmentä henkilöä, joiden anonymiteettiä kunnioitettiin. Pohdimme yhdessä työntekijöiden kanssa, kuinka olisimme saaneet ihmisiä enemmän tapahtumaan. Mainostamiseen olisi voinut paneutua perusteellisemmin mutta toisaalta käytimme niitä viestintäkanavia, joita yhdessä pohdimme perhetelakan työntekijöiden kanssa. Halusimme tapahtuman olevan informatiivinen ja samalla tunnelmaltaan lämminhenkinen, jossa koimme, että onnistuimme.

7.3 Tulosten analysointia

Pernon perhetelakan työntekijöille tekemämme teemahaastattelun avulla saimme hyvin kokonaisvaltaisen kuvan perhetelakasta ja sen toimintamallista. Moniammatillisuus on perhetelakan työntekemisessä keskiössä, joka on edellytys toiminnan ylläpitämiseen. Tärkeimmät yhteistyötahot ovat alueen sosiaalityöntekijät ja neuvolan terveydenhoitajat. Ne sijaitsevat fyysisesti perhetelakan läheisyydessä, joka osaltaan helpottaa yhteydenpitoa. Fyysinen läheisyys yhteistyötahojen kesken mielestämme hyvä asia, jota ei kannattaisi tulevaisuudessa muuttaa.

Haastattelusta kävi ilmi, että työntekijöiden työskentelytapa perhetelakalla on perhetyökeskeistä, jossa perhe huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Tämä seikka näyttäytyi selvästi myös parin toisen jäsenen mielestä oman harjoittelunsa aikana. Työntekijät huomioivat aina paikalla olevat perheenjäsenet tasapuolisesti.

Sen lisäksi he sisällyttävät keskusteluihin luontevasti myös muut perheenjäsenet ja perheet kokonaisuutena.

Työntekijöiden ammattiosaaminen on tarkoin suunniteltu. Toisen työntekijän pedagoginen osaaminen näyttäytyy ryhmien toiminnan suunnittelemisessa ja ohjaamisessa. Toisen työntekijän vahva, kentältä hankittu, perhetyöosaaminen mahdollistaa puolestaan sen, että hän pystyy tarjoamaan perhetelakan asiakkaille lisäksi palveluohjausta. Työntekijöiden ammattiosaamiset soveltuvat haasteellisen asiakasryhmän ohjaamiseen ja työn kehittämiseen.

Toimintaperiaatteista keskeisimmät ovat tasa-arvoisuus, yhteisöllisyys, erilaisuuden hyväksyminen, yksilökohtainen huomioiminen, arjessa jaksaminen ja siinä tukeminen. Perhetelakan tarkoitus on olla matalakynnyksen toimintaa, jossa jokaisen yksilön tarpeet huomioidaan huolella. Haastattelun tuloksista kävi ilmi selvästi se, kuinka tärkeä paikka arjen jaksamisen ja tukemisen kannalta perhetelakka sen asiakkaille on. Tätä seikkaa tuki myös parin toisen jäsenen tekemät havainnot oman harjoittelunsa aikana. Keskeisten periaatteiden toteutuessa perhetelakan toiminta mahdollistaa varhaisen tuen ja puuttumisen mallin.

Perhetelakan tulevaisuus näyttäytyy toiminnan jatkumisen kannalta selkeältä. Mahdollinen SOTE-uudistus, sen tuomat haasteet ja muutokset eivät ole toiminnan jatkumisen kannalta tiedossa. Työntekijät näkevät tärkeänä toiminnan ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta, että Pernon sosiaalitoimisto säilyy entisellä paikallaan ja yhteistyö sosiaalityöntekijöiden kanssa jatkuu. Tämä nykyinen toimintatapa antaa mahdollisuuden moniammatillisen työntekeymiseen.

Teemahaastattelusta saimme paljon hyödyllistä tietoa esitteen tekemiseen. Tavoitteena oli nostaa asiakkaan näkökulmasta keskeiset asiat Pernon perhetelakan toiminnasta esille esitteessä. Teemahaastattelusta kävi selvästi ilmi, kuinka tärkeää Pernon perhetelakan toiminta sen asiakkaille on. Perhetelakan asiakkaille se on olohuoneen omainen, tuttu paikka, jonne on helppo tulla. Saman turvallisen ja lämminhenkisen tunnelman halusimme tuoda esitteeseen. Esite sai hyvän vastaanoton tapahtumaillassa.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut monella tavalla antoisaa mutta samalla varsin monimuotoinen ja aikaa vievä prosessi. Oli haastavaa saada aikataulumme sopimaan muiden koulun kurssien, töiden ja arjen pyörittämisen keskellä. Sovimme alussa, että teemme mahdollisimman paljon työtä yhdessä. Jaoimme teoriaa käsitteleviä aiheita mutta muuten kirjoitimme kaiken yhdessä. Tämä toimintatapa osaltaan vahvistaa sen, että meidän molempien näkemykset asioista tulevat huomioiduksi ja näin näkyvät lopputuloksessa. Työn aikatauluttamiseen ja siinä pysymiseen emme kiinnittäneet prosessin alussa tarpeeksi huomiota. Tämä osaltaan vaikutti siihen, että prosessi venyi kestoiltaan odotettua pidemmälle. Aikataulun tekemisestä ja sen kiinni pitämisestä opimme matkan varrella.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan toi meille oppimisen haasteita koko prosessin ajan. Kiinnostuimme toiminnallisesta opinnäytetyöstä koska meillä kummallakaan ei ollut aikaisempaa kokemusta tämän tyyppisestä prosessista. Työelämälähtöisyys ja sen esittämät toiveet työmme suhteen toivat omat suuntaviivansa, joiden mukaan suunnittelimme työn kokonaisuudessaan. Sosiaalialalla on tarvetta tämän kaltaisille prosesseille ja tämä antaa valmiuden vastata tulevaisuudessa näihin haasteisiin.

Opinnäytetyömme tuotoksen, eli Pernon perhetelakan esitteen, tekeminen oli mukavaa. Esitteen suunnittelu ja sen tekninen toteutus oli haasteellinen vaihe mutta saimme siitä lopulta onnistumisen kokemuksen. Perhetelakan työntekijöiden haastattelu ja heidän ajatusten kuuleminen oli mielenkiintoista ja oli antoisaa alkaa työstä esitettä tämän pohjalta. Harjoittelun aikana perhetelakalla parin toinen jäsen huomasi, kuinka tärkeää työtä siellä tehdään ja tämän vuoksi meillä oli selkeä tavoite tehdä esitteestä mahdollisimman hyvä palvelemaan perhetelakan etua. Meillä ei ollut entuudestaan kokemusta esitteen tekemisestä ja tämä työvaihe haastoi meidät pois omalta mukavuusalueeltamme. Lopulta esite oli vastike onnistuneesta työstä.

Pernon perhetelakan tarjoama perheryhmätoiminta on ennaltaehkäisevää työtä. Työn vaikuttavuus nähdään pidempiaikaisena varsinkin silloin kun työn

painopiste pystytään pitämään varhaisessa tuessa ja ennaltaehkäisyssä. Perhetelakan työntekijöiden sitoutuneisuus näkyy heidän työotteestaan. Mielestämme työntekijän sitoutuneisuus on syytä käyttää hyödyksi myös työnantajan näkökulmasta niin että työntekijöiden vaihtuvuus olisi vähäistä. Perhetelakan työntekijät haluavat kehittää itseään ja toimintaa muuttuvassa yhteiskunnassamme. Tämä näkyy asiakkaiden sitoutuneisuutena käyttää perhetelakan palvelua. Mielestämme on tärkeää, että toiminta tulee jatkumaan ja yhteistyötä toisen perheryhmätoimintaa tarjoavan yksikön kanssa kehitetään. Toisaalta toiminnan kehittämistä voisi pohtia mielestämme hakea yli kuntarajojen.

Vanhemmuus on useimmille vanhemmille suuri käännekohta elämässä ja tuo elämään uutta rikkautta. Kuitenkin elämäntilanne on myös haasteellinen ja vanhemmat tarvitsevat tukea ja apua erilaisissa perheeseen liittyvissä asioissa. Perheen arki heijastuu hyvin pitkälti lasten ja vanhempien suhteeseen. Pernon perhetelakan kaltaiselle toiminnalle on tilausta tämän päivän Suomessa, jossa ihmiset asuvat yhä useammin ilman laajan perheyhteisön apua ja tukea. Sosiaalityö on usein etulinjassa kohtaamassa näitä ilmiöitä ja sen olisi pystyttävä vastaamaan tarpeeksi nopeasti näihin haasteisiin. Haasteena on kuitenkin tavoittaa juuri ne perheet, jotka eniten hyötyisivät ryhmämuotoisesta perhetyöstä. Esite tulee vastaamaan perhetelakan tarpeeseen jakaa paperista esitettä asiakkaille ja yhteistyötahoille. Pernon perhetelakalla tehdään perheiden arjessa jaksamisen ja muun hyvinvoinnin eteen moniammatillista työtä. Olemme tyytyväisiä, että saimme hyödyntää omaa osaamistamme tekemällä perhetelakan esitteen. Opin- näytetyöprosessin aikana koimme kehittyneemme sosionomin AMK ammatti- identiteetissä. Esitteen tekeminen voi tulevaisuudessa olla osana muita työtehtäviä, kun toimimme sosionomi AMK työtehtävissä.

LÄHTEET

- Ensi- ja turvakotienliitto. Lapsen kengissä. Ennaltaehkäisevä perhetyö. Saatavilla 15.12.2018. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/lapsenkengissa/palvelut/paihteet-odotus-vauva-aikana/>
- Findikaattori. Perhetyypit. Saatavilla 30.1.2019 <https://findikaattori.fi/fi/31>
- Hansen, M. 2004. *Olipa kerran perhe. Arvostava työote perhetyössä*. Helsinki: Picaset Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Itä-Suomen yliopisto. Lastensuojelun asiakkaista suurin osa hyötyy intensiivisestä perhetyöstä. Saatavilla 18.5.2018 <https://www.uef.fi/-/lastensuojelun-asiakkaista-suurin-osa-hyotyy-intensiivisesta-perhetyosta>
- Julkari. <http://www.julkari.fi/handle/10024/136409>
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. *Perheen parhaaksi: perhetyön arkea*. Helsinki: Edita.
- Kuntaliitto. Lastensuojelun kuntakyselyn tulokset 2012. Saatavilla 3.1.2019. file:///C:/Users/Elina/Downloads/lastensuojeluraportti_ebook.pdf
- Lastensuojelulaki (417/2007). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Libguides. Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas. Eettiset periaatteet tutkivassa ja kehittävässä työssä. Saatavilla 1.2.2019 <http://libguides.diak.fi/c.php?g=389856&p=2793510>
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lapin piiri ry. Ennaltaehkäisevä ryhmämuotoinen perhetyö. Perhetyön uudet portaavat –projektin loppuraportti. Pdf-tiedosto. Saatavilla 22.5.2018 <http://lapinpiiri-mll-fibin.directo.fi/@Bin/e927fc3ec197944a05729f19a14a1d5b/1344431323/application/pdf/131755/PUP-Loppuraportti.pdf>

- Reijonen M., (toim.) 2005. *Voimaa perhetyöhön - Arjen tuki ja ammatilliset verkostot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Rönkkö L., Rytönen T., 2010. *Monisäikeinen perhetyö*. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>
- Terveys- ja hyvinvoinninlaitos. Lapset, nuoret ja perheet. Lastensuojelu. Saatavilla 25.5.2018 https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/ehkaiseva_lastensuojelu
- Tilastokeskus. Tietoa tilastoista. Käsitteet. Saatavilla 30.1.2019 <https://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Turun kaupunki. Perheille annettavat palvelut. Saatavilla 10.12.2018. <https://www.turku.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/perheille-annettavat-palvelut>
- Turun kaupunki. Lapsiperheiden sosiaalityö. Saatavilla 10.12.2018. <https://www.turku.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/perheille-annettavat-palvelut/lapsiperheiden-0>
- Uusimäki, M. (2005). Teoksessa Mikko Reijonen (toim.) *Voimaa perhetyöhön - arjen tuki ja ammatilliset verkostot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. (2006). *Lapsuus: erityinen elämänvaihe*. Helsinki: WSOY.
- Vilka, H., (2006). *Tutki ja havainnoi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, H., & Airaksinen T., (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Väestöliitto. Parisuhde. Nettikurssit. Parisuhde puheeksi neuvolatyössä. 7. jakso: monimuotoiset perheet. Saatavilla 30.1.2019 <http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/nettikurssit/parisuhde-puheeksi-neuvolatyossa/7-jakso-monimuotoiset-perheet/>
- Väyrynen, S., Kostamo-Pääkkö K., Ojaniemi P., (toim.) 2017. *Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä*. EU. United Press Global.

LIITE 1. TEEMAHAASTATTELU TYÖNTEKIJÖILLE

1. Taustatiedot

- Keitä Pernon perhetelakalla työskentelee, ammattinimikkeet
- Työntekijöiden työkokemus
- Keitä muita työyhteisöön kuuluu
- Miten moniammatillisuus näkyy työyhteisössä?
- Miten työntekijöiden eri ammatit/ työnkuva vaikuttavat toimenkuvaan

2. Perheryhmätoiminta

- Kenelle perhetelakan toiminta on kohdistettu
- Miten asiakkaat ovat löytäneet perhetelakan
- Miten asiakkaat kiinteään ryhmään valikoituvat
- Mitä toimintaperiaatteita teillä on toiminnassanne
- Perheryhmätoiminnan tavoitteet
- Perheryhmätoiminnan haasteet
- Millaista apua/ tukea annatte perhetelakalla
- Miten perheiden yksilölliset tarpeet huomioidaan
- Miten tärkeäksi koette perhetelakan perheryhmätoiminnan
- Kuinka perhetelakan toimintaan osallistuminen näkyy asiakkaiden arjessa
- Koetteko toiminnan tavoittavan riittävän määrän asiakkaita

3. Esille tulleet tarpeet asiakkaiden ja työntekijöiden näkökulmasta

- Miten haluaisitte kehittää toimintaanne
- Tuleeko asiakkailta kehittämisideoita
- Onko perhetelakan aukioloajat/ päivät riittäviä
- Mitä muita palveluita perhetelakalla voisi tarjota

4. Tulevaisuuden näkymiä

- Onko asiakasmäärän lisäämiseen mahdollisuuksia
- Perhetelakan tulevaisuus SOTE-uudistuksen ja LAPE-hankkeen myötä
- Mihin suuntaan toimintaa perhetelakalla/ Turun alueella tulisi mielestänne kehittää tulevaisuudessa

LIITE 2. PERNON PERHETELAKAN ESITE

Pernon

Perhetelakka

Pernon Perhetelakka

Pernon Perhetelakka on Turun kaupungin tarjoama matalan-kynnyksen kohtaamispaikka alueen lapsiperheille. Toimintamuotona perhetelakalla on ryhmämuotoinen perhetyö. Perhetelakan toiminnan tavoitteena on mahdollistaa lasten pääsy varhaiskasvatukseen piiriin päivähoitokontaktin puuttumisesta huolimatta. Annamme tukea lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutukseen sekä tuemme sosiaalisten suhteiden luomisessa.

Perhetelakalla pääset yhdessä lapsen kanssa mm. askartelemaan, leikkimään ja kaiken tekemisen ohella saat vertaistukea keskustelemalla muiden vanhempien kanssa.

Tule mukaan toimintaamme!

Perhetelakalla kokoontuu kaksi eri ryhmää:

PALLEROT

Alle kouluikäisille ja heidän vanhemmille

tiistai ja perjantai

klo 9-13

UNTUVIKOT

Alle 1-vuotiaille ja heidän vanhemmille

keskiviikko

klo 10-14

Perhetelakka edistää ja ylläpitää perheen hyvinvointia

Jaksamista, vertaistukea ja ystäviä kodin ulkopuolelta

Vertaistuki: perheillä samoja haasteita ja ilonaiheita

Vahva yhteisöllisydentunne

Perhetelakan toimintaan voit osallistua jo vauvaiässä

Lapsi oppii sosiaalista elämää ja vuorovaikutusta

Kokeneilta työntekijöiltä saat tukea ja objektiivisen näkökulman arjen asioihin

Perhetelakka sopii kaikille vanhemmille, jotka ovat kotona pienen lapsen kanssa

Perhetelakalla voit keskustella mieltäsi painavasta asiasta perheeseen tai kotiin liittyen

Pernon Perhetelakka

Lastentarhanopettaja
Perhetyöntekijä

Marika Tammi
Kristiina Forss

Pernontie 31 (Pernontien päiväkot)

044 907 4768

Facebookissa
Pernon perhetelakka